

IPhO išpūdžiai

Žygimantas Stražnickas

Estija – netolima, daugelio jau bent po kartą aplankyta Baltijos šalis. Atrodytų, penkių 43-iosios Tarptautinės fizikos olimpiados dalyvių ir trijų jų vadovų ši šalis neturėjo niekuo nustebinti. Tačiau po dešimties Estijoje praleistų dienų ją pažinome kitokią – šiltą, įdomių žmonių ir šalto, lietingų orų kraštą.

Atvykome anksti ryte, todėl iki oficialios programos pradžios spėjome ir išsimiegoti (vis dėlto praleisti naktį autobuse nėra ypač malonu), ir šiek tiek pasivaikščioti Talino senamiesčiu. Vakare išvykome į susipažinimo vakarėlį Estijos atviro oro muziejuje (kažkas panašaus į Lietuvos liaudies buities muziejų Rumšiškėse). Ten spėjome patirti ne tik senovės estų buitį, bet ir Estijos orus – tik išlipus iš autobuso užklupo baisi liūtis, nuo kurios slėpėmės autentiškose senovinėse trobose. Jei ne organizatorių parūpinti lietpalčiai, turbūt ne vienam spręsti užduotis būtų tekę turint temperatūros.

Kita diena nebuvo labai išpūdinga – dalyvavome atidarymo ceremonijoje, vėliau persikėlėme į Tartu, nedidelį, jaukų miestelį, Estijos studentų sostinę. Įsikūrėme „Dorpat“ viešbutyje, prie pat upės, ir vakarą praleidome ruošdamiesi teorinėms užduotims, t. y. lošdami kortomis.

Atėjo antradienis – teorijos diena. Kontrolė buvo labai griežta – visus daiktus, kuriuos įsinešame, turėjome sudėti į plastikinį maišelį. Paruoštukų paslėpti nebūtų pavykę ir kišenėse, nes visi buvome apieškoti (buvo net galima pasirinkti, kas mus apieškos – vaikinai ar merginos :). Sprendimo pradžią ir pabaigą skelbė sirenos, kurių galios užtektų ir gaisro signalui. Apskritai viskas buvo beveik tobulai suorganizuota: pertvaros tarp darbo vietų, „Pagalbos“ ir „Tualetų“ vėliavėlės, maišeliai su priešpiečiais (taip, vidury sprendimo galėjome ir pavalgyti). Jei ne stresas dėl rezultatų, būtų visai puikus būdas praleisti laiką. Šiais metais užduotys buvo įdomios ir gana praktiškos (ar bent jau lengvai įsivaizduojamos): stambesnės – apie žvaigždžių traukimąsi ir Kelvino vandens lašintuvą (aparata, kuris generuoja įtampą lašinant vandenį), smulkesnės – apie superlaidininkus, orą aplink lėktuvo sparną ir, prisimenant klasiką, kamuoliuko metimą. Po sprendimų bandėme atsipalaiduoti Tartu nuotykių parke. Kai kuriems gal netgi pavyko.

Dieną tarp sprendimų praleidome Rakvere pilyje. Pastatytoje tryliktojo amžiuje, priklausiusioje ir švedams, ir kryžiuočiams, ir ATR pilyje galima buvo įsijausti į šešioliktojo amžiaus riterio vaidmenį. Nors aplankyti kankinimų kambarį ir apsilankyti šarvų komplektą buvo smagu, vis dėlto tvatyti vargšo ATR kareivio figūrą užsimetus kalavijuočio apsiaustą lietuviui ne pati maloniausia patirtis.

Eksperimentas praėjo lygiai taip pat ramiai, griežtai ir tvarkingai. Matavome netiesinių elementų voltamperines charakteristikas ir vandens magnetinę jutą. Nors užduotys nebuvo pačios įdomiausios, išpūdį paliko tai, kad labai mažą, 10^{-6} eilės dydį galima išmatuoti tokiomis paprastomis priemonėmis kaip magnetas ir lazeriukas. Baigę darbą apsilankėme AHHAA mokslo centre. Tai – lyg atrakcionų parkas, iliustruojantis įvairias mokslo sritis ir dėsnius. Tokių būtų smagu turėti ir Lietuvoje – vaikščioti po veidrodžių labirintą ar pasisukti centrifugoje tikrai smagu.

Paskutinę dieną Tartu drebino išpūdingas renginys – olimpiados proga miestas buvo paskelbtas pasaulio fizikos sostine. Vyko daug įvairių dirbtuvių, užsienio universitetų pristatymų, o šventę vainikavo Nobelio premijos laureato sero Haroldo Kroto paskaita apie gyvenimą (tikrai verta ją pamatyti – <http://www.uttv.ee/naita?id=12604>).

Nors fizikos užduotys jau buvo atliktos, liko dar viena sritis, kur turėjome parodyti savo gebėjimus – grįžus į Taliną laukė futbolo turnyras. Aišku, mes, lietuviai, nepasižymime ypač senomis futbolo tradicijomis, todėl nesiplėsdamas paminėsiu, kad nors laimėjome tik vienerias rungtynes iš trijų įvarčių santykis bent jau buvo teigiamas :). Reputaciją išgelbėjome šalia pamatę krepšinio aikštelę ir ten parodę, ką galime.

Pagaliau atėjo olimpiados uždarymo diena. Rezultatų iki ceremonijos dar nežinojome, todėl tas laukimas turbūt buvo daugiausia streso sukėlusį olimpiados dalis. Vadovai per „Skype“ konsultaciją buvo gana pesimistiški, aukštų rezultatų nesitikėjome nė vienas, todėl įteikus pagyrimo raštus bei bronzos medalius beveik susitaikėme su mintimi, kad negausime nieko. Du sidabro medaliai buvo labai maloni staigmena :).

Šventei pasibaigus atėjo laikas padėkoms. Pradėsiu nuo mūsų bosės visą olimpiadą – gidės Evelin. Ačiū jai, kad paaukojo mums savaitę laisvalaikio, kad mus prižiūrėjo, saugojo (kartais net per daug). Daugiausia jos pastangomis laisvas laikas nebuvo vien tik lošimas kortomis – išnaršėme Talino ir Tartu gatves, aplankėme pajūrį. Ačiū vadovams – jų dedamos pastangos ir pozityvus spaudimas leido mums tiek daug pasiekti. Ačiū dėstytojams, nepagailėjusiems savo laiko ir padėjusiems mums pasiruošimo stovykloje, ir studentams, kurie pasiryžo su mumis dirbti net per Mindaugo karūnavimo dieną ir savaitgalį. Galiausiai ačiū tėveliams ir „Olimpo“ atstovams už sutikimą. Jie leido mums pasijusti tikrais sportininkais, atstovavusiais Lietuvai.